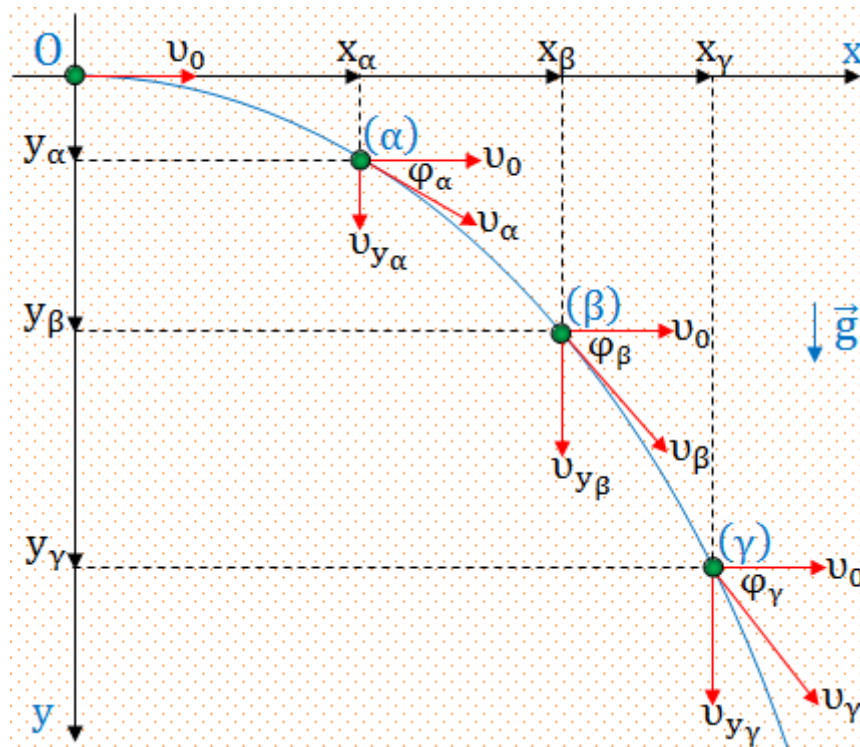

ΦΥΣΙΚΗ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Β ΛΥΚΕΙΟΥ
ΜΙΑ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ ΠΡΟΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΛΕΣ ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΕΣ
ΣΤΗΝ ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΒΟΛΗ

Περιγραφή του φαινομένου

Μικρό σώμα εκτελεί, τη χρονική στιγμή $t_0 = 0$, οριζόντια βολή με αρχική ταχύτητα v_0 από το σημείο O . Το σώμα διέρχεται διαδοχικά από τις θέσεις (α) , (β) και (γ) όπως φαίνεται στο σχήμα, με ταχύτητες που σχηματίζουν με την αρχική γωνίες φ_α , φ_β και φ_γ αντίστοιχα. Δίνεται ότι οι γωνίες φ_α και φ_γ είναι συμπληρωματικές και $\varphi_\beta = 45^\circ$.

Η σχέση των γωνιών

Εφόσον οι γωνίες φ_α και φ_γ είναι συμπληρωματικές ισχύει ότι:

$$\varphi_\alpha + \varphi_\gamma = 90^\circ \Leftrightarrow \frac{\varphi_\alpha + \varphi_\gamma}{2} = 45^\circ \Leftrightarrow$$

$$\frac{\varphi_\alpha + \varphi_\gamma}{2} = \varphi_\beta \quad (1)$$

Από τη σχέση (1) προκύπτει ότι οι γωνίες φ_α , φ_β και φ_γ ορίζουν αριθμητική πρόοδο.

Επιπλέον:

$$\varphi_\alpha + \varphi_\gamma = 90^\circ \Leftrightarrow \varphi_\alpha = 90^\circ - \varphi_\gamma \Leftrightarrow \varepsilon\varphi\varphi_\alpha = \varepsilon\varphi(90^\circ - \varphi_\gamma)$$

$$\Leftrightarrow \varepsilon\varphi\varphi_\alpha = \sigma\varphi\varphi_\gamma \Leftrightarrow \varepsilon\varphi\varphi_\alpha = 1/\varepsilon\varphi\varphi_\gamma \Leftrightarrow$$

$$\varepsilon\varphi\varphi_\alpha \varepsilon\varphi\varphi_\gamma = 1 \quad (2)$$

Οι συνέπειες της σχέσης των γωνιών.

1) Οι σχέση των χρονικών στιγμών.

Θέση (α):

$$\varepsilon\varphi\varphi_{\alpha} = \frac{v_{y\alpha}}{v_0} \Leftrightarrow \varepsilon\varphi\varphi_{\alpha} = \frac{gt_{\alpha}}{v_0} \quad (3)$$

Θέση (β):

$$\varepsilon\varphi\varphi_{\beta} = \frac{v_{y\beta}}{v_0} \xrightarrow{\varphi_{\beta}=45^{\circ}} 1 = \frac{gt_{\beta}}{v_0} \Leftrightarrow t_{\beta} = \frac{v_0}{g} \quad (4)$$

Θέση (γ):

$$\varepsilon\varphi\varphi_{\gamma} = \frac{v_{y\gamma}}{v_0} \Leftrightarrow \varepsilon\varphi\varphi_{\gamma} = \frac{gt_{\gamma}}{v_0} \quad (5)$$

Η σχέση (2) λόγω των (3) και (5):

$$\varepsilon\varphi\varphi_{\alpha}\varepsilon\varphi\varphi_{\gamma} = 1 \Leftrightarrow \frac{gt_{\alpha}}{v_0} \frac{gt_{\gamma}}{v_0} = 1 \Leftrightarrow t_{\alpha}t_{\gamma} = \left(\frac{v_0}{g}\right)^2 \stackrel{(4)}{\Leftrightarrow} t_{\alpha}t_{\gamma} = t_{\beta}^2 \quad (6)$$

Από τη σχέση (6) προκύπτει ότι οι χρονικές στιγμές t_{α} , t_{β} και t_{γ} στις θέσεις (α), (β) και (γ) αντίστοιχα ορίζουν γεωμετρική πρόοδο.

2) Οι σχέση των οριζόντιων μετατοπίσεων.

Θέση (α):

$$x_{\alpha} = v_0 t_{\alpha} \quad (7)$$

Θέση (β):

$$x_{\beta} = v_0 t_{\beta} \quad (8)$$

Θέση (γ):

$$x_{\gamma} = v_0 t_{\gamma} \quad (9)$$

Από τη σχέση (6):

$$t_{\alpha}t_{\gamma} = t_{\beta}^2 \Leftrightarrow v_0 t_{\alpha} v_0 t_{\gamma} = v_0^2 t_{\beta}^2 \Leftrightarrow x_{\alpha}x_{\gamma} = x_{\beta}^2 \quad (10)$$

Από τη σχέση (10) προκύπτει ότι οι οριζόντιες μετατοπίσεις x_{α} , x_{β} και x_{γ} στις θέσεις (α), (β) και (γ) αντίστοιχα ορίζουν γεωμετρική πρόοδο.

3) Οι σχέση των κατακόρυφων μετατοπίσεων.

Θέση (α):

$$y_{\alpha} = \frac{1}{2}gt_{\alpha}^2 \quad (11)$$

Θέση (β):

$$y_{\beta} = \frac{1}{2}gt_{\beta}^2 \quad (12)$$

Θέση (γ):

$$y_{\gamma} = \frac{1}{2} g t_{\gamma}^2 \quad (12)$$

Από τη σχέση (6):

$$t_{\alpha} t_{\gamma} = t_{\beta}^2 \Leftrightarrow t_{\alpha}^2 t_{\gamma}^2 = (t_{\beta}^2)^2 \Leftrightarrow \frac{2y_{\alpha}}{g} \frac{2y_{\gamma}}{g} = \left(\frac{2y_{\beta}}{g} \right)^2 \Leftrightarrow$$
$$y_{\alpha} y_{\gamma} = y_{\beta}^2 \quad (12)$$

Από τη σχέση (12) προκύπτει ότι οι οριζόντιες μετατοπίσεις y_{α} , y_{β} και y_{γ} στις θέσεις (α), (β) και (γ) αντίστοιχα ορίζουν γεωμετρική πρόοδο.

4) Οι σχέση των ρυθμών μεταβολής της κινητικής ενέργειας.

Θέση (α):

$$\frac{dK_{\alpha}}{dt} = m g^2 t_{\alpha} \quad (13)$$

Θέση (β):

$$\frac{dK_{\beta}}{dt} = m g^2 t_{\beta} \quad (14)$$

Θέση (γ):

$$\frac{dK_{\gamma}}{dt} = m g^2 t_{\gamma} \quad (15)$$

Από τη σχέση (6):

$$t_{\alpha} t_{\gamma} = t_{\beta}^2 \Leftrightarrow m g^2 t_{\alpha} m g^2 t_{\gamma} = (m g^2)^2 t_{\beta}^2 \Leftrightarrow$$
$$\frac{dK_{\alpha}}{dt} \frac{dK_{\gamma}}{dt} = \left(\frac{dK_{\beta}}{dt} \right)^2 \quad (16)$$

Από τη σχέση (16) προκύπτει ότι οι ρυθμοί μεταβολής της κινητικής ενέργειας του σώματος $\frac{dK_{\alpha}}{dt}$, $\frac{dK_{\beta}}{dt}$ και $\frac{dK_{\gamma}}{dt}$ στις θέσεις (α), (β) και (γ) αντίστοιχα ορίζουν γεωμετρική πρόοδο.

Συμπέρασμα: Για τις τιμές ενός μέγεθος z της οριζόντιας βολής που συνδέεται με το χρόνο κίνησης t του σώματος με συνάρτηση της μορφής $z(t) = \lambda t^n$, $n = 1, 2, \dots$, στις θέσεις (α), (β) και (γ) θα ισχύει:

$$z_{\alpha} z_{\gamma} = z_{\beta}^2 \quad (17)$$